

Verslag Koers cultuureducatie primair onderwijs

Muziekcentrum Vredenburg (Utrecht), 29 juni 2006

Inhoud

1. Introductie en samenvatting 3
 - 1.1 De opkomst van integratief onderwijs 3
 - 1.2 Behoeftte aan vereenvoudiging 3
 - 1.3 Focus op kwaliteit 4
2. Observaties door deskundigen en beleidsmakers 5
 - 2.1 Dr. Janna Voogt (senior consultant Edu design) 5
 - 2.2 Prof. Dr. Ton Bevers (Erasmus Center for Art and Culture) 6
 - 2.3 Fianne Konings (Bureau Koningskunst) en Jan Wagemakers (adviseur OCW) 7
 - 2.4 Hans Muiderman (projectleider Versterking Cultuureducatie PO) 7
 - 2.5 Jan Jaap Knol (hoofd afdeling cultuurbereik OCW) 8
 - 2.6 Adrie van der Rest (secretaris-directeur Onderwijsraad) 9
 - 2.7 Anne Luc van der Vegt (Bureau Sardes) 9
3. De aanbevelingen vanuit het veld 10
 - 3.1 Het primair onderwijs 11
 - 3.2 De Pabo's 12
 - 3.3 De intermediair: steunfunctie-instellingen en centra voor de kunsten 13
 - 3.4 Cultuurinstellingen: podia, uitvoerend kunstenaars en ensembles 14
 - 3.5 Cultuurinstellingen: musea 15
 - 3.6 Beleidsmakers: ambtenaren van gemeenten en provincies 16

1. Introductie en samenvatting

Op de bijeenkomst Koers cultuureducatie primair onderwijs van 29 juni 2006 werd vertegenwoordigers uit het veld gevraagd wat er moet gebeuren om de cultuureducatieve emancipatie in het basisonderwijs te bekrachtigen en te verankeren. Daaraan voorafgaand gaven deskundigen en beleidsmakers hun visie op de stand van zaken.

In dit verslag zijn de kernpunten van beide partijen, deskundigen/beleidsmakers en veldvertegenwoordigers, weergegeven. De tendensen die beide groepen benoemen, komen in grote lijnen overeen. Verder klonken er in de zaal en de wandelgangen geluiden. Wanneer alle uitspraken en de reacties daarop, bijeen gevoegd worden, tekenen zich de volgende contouren af.

1.1 De opkomst van integratief onderwijs

In integratief onderwijs zijn de vakgebieden niet strikt gescheiden en wordt ook gefocust op de samenhang binnen het onderwijsaanbod. Daarnaast wordt het traditionele accent op cognitieve intelligentie uitgebreid met aandacht voor andere vormen van begaafdheid. Het onderwijscurriculum haakt daarbij in op de meervoudige intelligenties van de leerlingen.

Cultuureducatie kan hier een belangrijke rol in spelen. Maar om dat te bereiken, dient aan bepaalde voorwaarden voldaan te worden. De volgende aanbevelingen werden door verschillende partijen gedaan:

- investeer in de cultuurbeleving van leerkrachten en Pabo-studenten;
- investeer in de wederzijdse relatie en de rolopvattingen van onderwijs en cultuurinstellingen, via inspirerende netwerken;
- investeer in de relatie tussen leerkracht en kunstenaar binnen de klas.

1.2 Behoefte aan vereenvoudiging

Een knelpunt voor alle partijen is de complexiteit van het veld, waarin zoveel verschillende spelers een rol hebben en waarbij aan allerlei voorwaarden voldaan moet worden. Daarover werd onder meer het volgende gezegd:

- ontwikkel en verspreid expertise over de beste en snelste manier om school en cultuuraanbieder te matchen. Best practices spelen hierin een belangrijke rol;
- investeer in vervoer tussen school en cultuuraanbod.

1.3 Focus op kwaliteit

Het Bureau Versterking Cultuureducatie Primair Onderwijs gaat zich nu meer richten op de kwaliteit van het cultuureducatieve aanbod. Het cultuureducatieve aanbod moet aansluiten op de onderwijsvisie en het curriculum van de school; er is echter geen eenvormige methode voorhanden om die kwaliteit te toetsen. Daarom is een belangrijk aandachtspunt het vinden van bonafide manieren om de kwaliteit van cultuureducatie in het primair onderwijs te stimuleren en te borgen. Daarnaast wordt erop aangedrongen om de oormerking van de cultuureducatieve gelden te verlengen, met minstens drie jaar, zoniet permanent, mogelijk vergelijkbaar met de wijze waarop dat in het voortgezet onderwijs is gerealiseerd. De implementatie van een innovatie in het veld is een langdurig proces en de achterblijvende scholen moeten de gelegenheid krijgen om zich deze verworvenheden eigen te maken. Wanneer het geld nu al aan de lumpsum wordt toegevoegd, bestaat de kans dat sommige scholen de boot missen.

Beer Liedmeier (verslaggever)

2. Observaties door deskundigen en beleidsmakers

Dr. Janna Voogt, senior consultant Edu design
Prof. Dr. Ton Bevers, Erasmus Center for Art and Culture
Fianne Konings, Bureau Koningskunst
Jan Wagemakers, adviseur OCW
Hans Muiderman, projectleider Versterking Cultuureducatie P.O.
Jan Jaap Knol, hoofd afdeling cultuurbereik OCW
Adrie van der Rest, secretaris-directeur Onderwijsraad
Anne Luc van der Vegt, Bureau Sardes

2.1 Dr. Janna Voogt (senior consultant Edu design)

Inzichten in de aard van het leren

Een brave klas leert weinig. Wie stilzit en luistert naar wat de leerkracht zegt, absorbeert twintig procent van wat er gedoceerd wordt. Wie het gehoorde in praktijk brengt, maakt het zich voor tachtig procent eigen. Degenen die vervolgens aan derden uitleggen hoe de zaak in elkaar steekt, leren de materie door en door kennen.

In de vorige eeuw heeft het onderwijs een steeds zwaarder theoretisch accent gekregen; nu is er weer een tendens naar de praktijk, omdat gebleken is dat dit een hoog rendement oplevert.

Meervoudige intelligenties

Goed leren is een activiteit. Daarbij worden meervoudige intelligenties benut en zoveel mogelijk zintuigen ingezet. Waar mogelijk, ondervinden de leerlingen aan den lijve waar het om draait.

De integratieve benadering

De analytische benadering van het leren heeft lang de boventoon gevoerd. Sinds kort is aandacht voor de holistische aanpak. De huidige maatschappelijke vraagstukken, zoals de gemeenschappelijke identiteit binnen een multiculturele samenleving, de verdeling van welvaart, de dreiging van geweld, kunnen alleen beantwoord worden via een multidisciplinaire benadering, gestoeld op een gedeelde visie.

De bioloog Ed Wilson schreef het boek *Consilience: de eenheid van kennis*. Hij stelt dat er een algehele samenhang bestaat, die ook geldt voor de wetenschappen. De beta-, de sociale en de geesteswetenschappen zijn aan elkaar verwant.

De scheidsmuren die mensen tussen de wetenschappelijke disciplines aanbrachten, dienden als hulpmiddelen om hun beperkte vermogen tot kennisgeving te focussen. Gaandeweg is het misverstand ontstaan dat deze scheidingen realiteit zouden zijn, in plaats van een instrument om concentratie te kanaliseren. Maar de scheidsmuren zijn fictie. Er wacht een oneindig gebied van fenomenen op een gezamenlijke verkenning vanaf alle mogelijke zijden.

Deze tendens is ook waarneembaar in het onderwijs, waar grenzen tussen vakgebieden vervagen of wegvallen.

Onderwijs moet plaatsvinden in reële en uitdagende contexten en gericht zijn op samenhang.

De integratieve benadering is in opkomst.

De koers

Onderwijs, cultuur en sport zijn niet strikt gescheiden terreinen, maar vallen onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de desbetreffende vakmensen, beleidsmakers en deskundigen.

Daarbij kunnen structuren die al voor een vakgebied bestaan, ook voor een ander terrein ingezet worden. Zo kunnen sport en cultuureducatie soms via dezelfde faciliteiten aangeboden worden.

Van overheidswege is deze tendens onder meer merkbaar aan de volgende ontwikkelingen:

- de onderwijsraad attendeert op de verschillende intelligentie domeinen en vraagt het reguliere basisonderwijs hierover een visie en doorlopende leerlijnen te ontwikkelen. Dit vereist dat de scholen hun personele bezetting zorgvuldig overwegen, waarbij deskundigheden en scholing belangrijke aandachtspunten zijn;
- de onderwijsraad adviseert een gecombineerde financieringsregeling voor talentontwikkeling op kunstzinnig, sportief, ondernemend of cognitief gebied;
- scholen kunnen zich ook op de afzonderlijke aspecten van sport of cultuur profileren: de LOOT scholen voor de sporttalenten; BOS projecten voor een brede deelname aan sport en bewegen, en als vooropleidingen de kunstacademies; cultuurprofiel scholen voor de brede deelname aan culturele activiteiten.

De oormerking van cultuureducatieve gelden

Toen drie jaar geleden de overheid een impuls gaf aan de emancipatie van cultuureducatie in het onderwijs, ging dat gepaard met een budget dat gedurende drie jaar geoormerkt zou zijn.

Maar - zoals ook uit wetenschappelijke bevindingen blijkt - de maatschappelijke adaptatie en verankering van een innovatie duurt veel langer dan drie jaar.

Wat voor de trendsetters en de vroege trendvolgers een vanzelfsprekende zaak is, vormt voor de late trendvolgers en de afwijzers een schier onneembare horde. Wanneer het budget voor cultuureducatie bij de lumpsum wordt gevoegd, is het voor hen eenvoudiger om alles bij het oude te laten.

Daarom moet de oormerking van de cultuureducatieve gelden doorgaan, misschien wel permanent.

2.2 Prof. Dr. Ton Bevers (Erasmus Center for Art and Culture)

De risico's van de integratieve benadering

Onderwijs voor meervoudige intelligenties, de integratieve aanpak en de inzet van deskundigen die geen leerkrachten zijn, brengen ook risico's met zich mee. Let bij deze ontwikkelingen daarom op de volgende valkuilen:

- de essentie van onderwijs is: onderwijzen. Zorg dat het leeuwendeel van de tijd daadwerkelijk onderwezen wordt, en dat de secundaire activiteiten als multidisciplinaire overlegvormen, de implementatie van managementsystemen of het organiseren van evenementen niet de kerntaak worden;
- alleen in een staat van rustige concentratie kunnen leerlingen zich kennis toe-eigenen. De locatie van het klaslokaal helpt hen te focussen op wat er van hen gevraagd wordt. Verlies de voordelen van de school als gebouw niet uit het oog.

2.3 Fianne Konings (Bureau Koningskunst) en Jan Wagemakers (adviseur OCW)

Gezamenlijk bezochten Fianne en Jan veertien scholen voor de publicatie van Schoolportretten. Daar vielen onder meer de volgende zaken op:

Snelheid

Toen een klas van kinderen mij na de rekenles een tableau vivant lieten zien, werd ik verrast door de vitaliteit en het gemak waarmee ze het complexe beeld tevoorschijn toverden. Cultuureducatie brengt kinderen alertheid en snelheid. Door een kind in zijn wezen te raken, stel je dat kind in staat om vervolgens met hart en ziel mee te doen.

Samenhang en integratie

Op een van de bezochte scholen was er een hechte verbintenis tussen techniek en cultuureducatie. Zo was kunstenaar Guus tijdens de techniekweek te gast, om met de kinderen de aangereikte technieken toe te passen in een creatieve context. Een mooi voorbeeld van vruchtbare samenhang. Zo'n benadering is nu nog een uitzondering en hierin valt veel te winnen voor het onderwijs.

Veel mogelijkheden, veel te doen

Ik wist niet dat er al zoveel bereikt is in cultuureducatie in het basisonderwijs. De schoolbezoeken waren een revelatie voor me. Dat stemt me optimistisch over de toekomst. Maar tegelijkertijd is er nog heel veel te doen. Om te beschrijven er gebeuren moet, gebruik ik liever het beeld van een cirkel dan dat van de doorlopende leerlijn. De slang moet in haar staart bijten: cultuureducatie begint op het basisonderwijs, loopt via het voortgezet onderwijs, naar de Pabo's en verwante opleidingen, om vervolgens weer op het basisonderwijs uit te komen. Zo ontstaat een cyclisch proces dat zichzelf versterkt.

Verankering

Cultuureducatie kan pas beklijven wanneer ze voortkomt uit de onderwijsvisie van de desbetreffende school, en die visie verrijkt door wat ze toevoegt aan het curriculum.

Duurzaam beleid

Om de verankering van cultuureducatie te bewerkstelligen, is van overheidswege een consistent en duurzaam beleid noodzakelijk. Dat beleid moet veel langer duren dan de vier jaar die een kabinetsperiode in beslag neemt.

2.4 Hans Muiderman (projectleider Versterking Cultuureducatie PO)

Tastbare resultaten

In de paar jaar dat het project versterking cultuureducatie loopt, zijn tastbare resultaten bereikt. Onmiskenbaar krijgt cultuureducatie een plaats, in de scholen, bij cultuuraanbieders en bij beleidsmakers. Onder meer blijkt dat uit de volgende ontwikkelingen:

- de Pabo's krijgen structureel geld om de opleiding Interne Cultuurcoördinator in gang te zetten;
- de Inspectie ontwikkelt een methodiek om de scholen te toetsen op hun cultuureducatieve visie;
- de opleiding Beroepskunstenaar in de Klas krijgt een vaste plaats in de kunstvakopleidingen.

Focus op kwaliteit

Maar leiden deze ontwikkelingen ook tot duurzame kwaliteit in cultuureducatie, of is dit een hype? Er moeten nog jaren passeren voordat hierop een eenduidig antwoord gegeven kan worden. Belangrijke thema's waar het Bureau Versterking Cultuureducatie zich op gaat richten zijn de kwaliteit en de duurzame verankering van het cultuureducatieve aanbod.

Mensenwerk binnen een systeem

Cultuureducatie is mensenwerk, waarbij ieder individu, maar ook de individuele scholen, vanuit hun eigenheid werken. In het primair onderwijs zie je dat er een breed palet van cultuuropvattingen gehanteerd wordt. Daarin verschilt het primair onderwijs van het voortgezet onderwijs, dat eenvormiger te werk gaat.

Daarnaast is er altijd een spanningsveld tussen het individu en het systeem waarin het individu functioneert, zoals ook blijkt uit het volgende verhaal.

Spanningsveld educatie en kunst

Onderwijzen en kunst maken zijn twee zeer verschillende bezigheden, en het mag schuren tussen die twee. Bij een schoolbezoek sprak ik een leerkracht die een kunstenaar in de klas had gehad.

De avond ervoor, om zeven uur, belde hij haar op: 'Of er ook 27 zagen beschikbaar waren?' 'Ik heb geen oog dicht gedaan', vertelde ze. 'De hele nacht zag ik het bloed van de lessenaars druipen.' 'En?' vroeg ik. 'Er is helemaal niets mis gegaan. De kinderen hebben een fantastische dag gehad. Alleen... sommige dingen pakte hij niet slim aan. Zo liet hij ze alle 27 tegelijk naar voren komen om een velletje te halen.'

Zoals ik al zei: onderwijs en kunst zijn twee wezenlijk verschillende activiteiten en het is een goede zaak om dat verschil niet weg te poetsen. De vraag die zich daarbij aandient, is: hoe zetten beide partijen hun deskundigheid optimaal in? Hoe werk je goed samen? Wanneer de samenwerking slaagt, dan gaat het glanzen in de klas.

De adaptie door cultuurinstellingen

Janna Voogt beschreef de leercurve die scholen doormaken in de gang tot een cultuureducatieve visie. Wat voor trendsetters en de vroege volgers vanzelfsprekend is, vormt voor late volgers en afwijzers een moeilijk te nemen horde. Dit geldt evenzeer voor cultuurinstellingen, die hun eigen proces doormaken om aan te sluiten op de ontwikkeling van de scholen. De achterblijvende cultuurinstellingen vormen een punt van aandacht.

2.5 Jan Jaap Knol (hoofd afdeling cultuurbereik OCW)

Keuzevrijheid in de directe omgeving

Wat is cultuureducatie? Er is geen algemeen geaccepteerde definitie van het begrip beschikbaar. Wat opvalt in het basisonderwijs, is de grote variëteit. Scholen van uiteenlopende signaturen geven ieder hun eigen invulling aan het cultuureducatief curriculum. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de mogelijkheden in de directe omgeving. Die combinatie, keuzevrijheid in de directe omgeving, is essentieel voor het uitgedragen beleid. De Schoolportretten vormen daar een uitstekende illustratie van.

Wat ze ook laten zien, is dat de centrale positie in dit proces wordt ingenomen door het onderwijs. Daar ligt de kern. Culturele instellingen, steunfuncties en decentrale overheden ondersteunen en haken in op de visie en behoeften van het onderwijs.

Vragen

Volgend jaar maken we de stand op: liggen we op koers? Er zijn nog allerlei vragen onbeantwoord. Onmiskenbaar maakt cultuureducatie een opmars, maar hoe verankeren we dit beginnende succes? Hoe bewaken we de kwaliteit van het aanbod? Wat moet de rol van de Pabo zijn, en wat hebben de Pabo's nodig om die rol te vervullen? Wat zijn de kerntaken van de cultuurinstellingen? Los daarvan is de ontwikkeling van de brede scholen ingezet, en komt in het najaar van 2006 het eerste advies van de Commissie Van Oostrom met betrekking tot de Culturele Canon in het (geschiedenis)onderwijs. Ook die zaken beïnvloeden de koers die we varen. De komende periode buigen we ons over de verankering en de kwaliteit van cultuureducatie. Daarbij zullen de genoemde thema's uitvoerig aan bod komen.

2.6 Adrie van der Rest (secretaris-directeur Onderwijsraad)

De aanbevelingen van de Onderwijsraad

- cultuureducatie is een gezamenlijk traject voor het onderwijs, cultuurinstellingen, decentrale overheden en de directe omgeving van de school. Daarbinnen staat het onderwijs centraal;
- verleng de oormerking van de cultuureducatieve budgetten met drie jaar;
- cultuureducatie is een vaste taak voor cultuurinstellingen;
- elke Pabo-student verdiept zich in een kunstdiscipline, of specialisatie tot cultuurcoördinator.

2.7 Anne Luc van der Vegt (Bureau Sardes)

Actieve, reactieve en reflectieve cultuureducatie

Actieve en reflectieve vormen van cultuureducatie bekijken bij de leerlingen – ze leren er iets door, wat in mindere mate geldt voor reactieve cultuureducatie. Uit ons onderzoek blijkt dat scholen veel actieve cultuureducatie aanbieden, maar dat de reflectieve cultuureducatie achter blijft. Daarnaast neemt de samenwerking met externe expertise toe.

3. De aanbevelingen vanuit het veld¹

Het primair onderwijs

De Pabo's

Steunfuncties en Centra voor de kunsten

Cultuurinstellingen: podia, uitvoerend kunstenaars en ensembles

Cultuurinstellingen: musea

Beleidsmakers: ambtenaren van gemeenten en provincies

¹ de aanbevelingen uit het veld gaan vergezeld met dia's uit de presentatie Koers Cultuureducatie die dr. Janna Voogt op de bijeenkomst gaf

3.1 Het primair onderwijs

De gezamenlijke aanbevelingen:

- richt nu aandacht en geld vooral op educatie in de kunsten, dat in verhouding tot cultureel erfgoed minder aan bod komt in het onderwijs;
- investeer in een sterke interne cultuurcoördinator, met een mandaat en de vereiste faciliteiten;
- inventariseer wat aan kwaliteiten in huis is en benut deze. Waar hiaten ontstaan, externe krachten inhuren;
- richt netwerken in voor de uitwisseling van ervaringen en best practices.

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- ga vanuit je cultuureducatieve visie aan de slag met een team van verschillende spelers: leerkracht, ouders, kind, andere partijen in de directe omgeving. Bewaak de samenhang tussen de verschillende initiatieven en acties;
- laat leerkracht en externe cultuuraanbieder samenwerken, waarbij beider expertise benut wordt. De betrokkenheid van de leerkracht is essentieel voor een zinvol en effectief cultuuraanbod.

Onderwijsmodellen

prioriteit	Eerst praktijk	Eerst theorie
Dan praktijk	Leerling – gezelschap – meester Praktijk onderwijs Utiliteitsprincipe	Eerst lezen (denken) dan doen Schools onderwijs
Dan theorie	Natuurlijk leren Buitenschools leren in schools verband	Humanoria Bildung Intellectueel

Anders
kijken

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt

3.2 De Pabo's

De gezamenlijke aanbevelingen:

- overheid, ontwikkel een gezamenlijke opleiding voor Pabo en kunstvakopleidingen, waar onderwijsmensen met een specialisatie in de kunsten, en kunstenaars met een specialisatie in het onderwijs, worden opgeleid;
- sluit een convenant tussen a] primair en voortgezet onderwijs, b] Pabo's en kunstvakopleidingen, cultuuraanbieders, waarin de partijen zich sterk maken voor cultuureducatie in een doorlopende leerlijn, de ontwikkelingen borgen, en goede producten ontwikkelen.

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- rust de profilering cultuureducatie op de Pabo's beter toe, door: a] een goed cursorisch aanbod waarin de student zich kan profileren en differentiëren, b] kwaliteitseisen te stellen aan de student, zowel bij toelating als bij afstuderen;
- vanuit de kunstvakopleidingen is er nu weinig aandacht voor cultuureducatie. Er zijn externe impulsen nodig, bijvoorbeeld vanuit de overheid, om het belang van cultuureducatie evident te maken;
- blijf het cultuureducatieve budget voor onderwijs oormerken.

Leiderschap & schoolontwikkeling

Human Relations model / draagvlak; welzijn LEIDERSCHAPSSTIJL: <u>Mentor</u> (mensen ontwikkelen) <u>Stimulator</u> (teambuilding)	Open system model; innovatief; positionering van de school LEIDERSCHAPSSTIJL: <u>Innovator</u> (creatief; visionair) <u>Bemiddelaar</u> (onderhandelen, vertegenwoordiger)
Internal Process model LEIDERSCHAPSSTIJL: <u>Controleur</u> (regelgeving, routine, informatie doorgeven) <u>Coördinator</u> (plannen; controleren/beheersen)	Doel rationeel model; productiviteit; hoge prestaties; efficiëncy en effectiviteit LEIDERSCHAPSSTIJL: <u>Producent</u> (persoonlijke productiviteit) <u>Bestuurder</u> (doelen stellen, initiatief nemen, effectief delegeren)

Anders kijken

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt

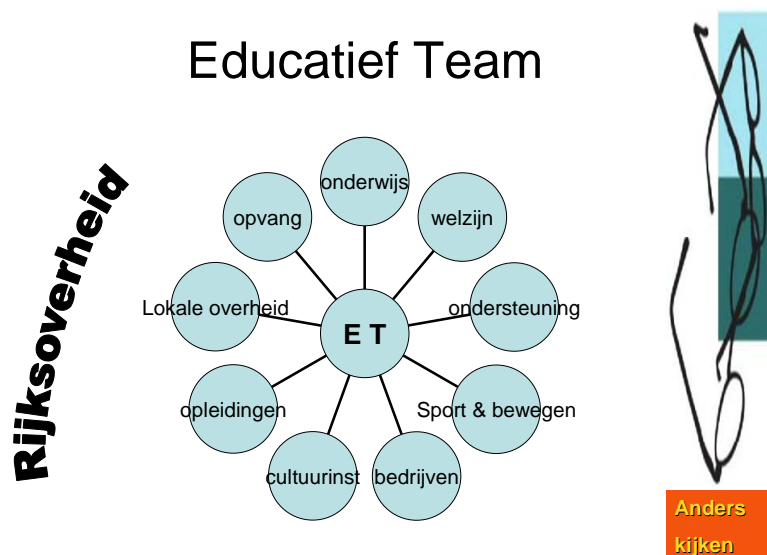
3.3 De intermediair: steunfunctie-instellingen en centra voor de kunsten

De gezamenlijke aanbevelingen:

- laat productnetwerken doorgroeien tot inspirerende netwerken, waarbinnen school en culturele instelling elkaar wezenlijk ontmoeten;
- investeer de communicatie tussen onderwijs, intermediair en kunstenaar, zodat de partijen zich in elkanders perspectief kunnen verplaatsen. Dat kan door naar elkaar te luisteren zonder oordeel, zonder vooringenomenheid;
- geef cultuuraanbieders scholing over onderwijsontwikkelingen, bijvoorbeeld in workshops;
- laat het schoolteam (leerkrachten en management) van cultuur genieten, zodat ze het belang van cultuureducatie aan den lijve ervaren. Zo ontstaat een positieve motivatie;
- geef leerkrachten en Pabo-studenten scholing over kunst, cultuur en erfgoed;

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- cultuuraanbieders, leer de scholen goed kennen, haak in op hun identiteit, en treed in dialoog over wat vanuit hun perspectief zinvolle mogelijkheden zijn;
- help de scholen te zien wat ze al in huis hebben aan cultuuraanbod;
- bied scholen ondersteuning bij de ontwikkeling van hun cultuureducatieve visie en de integratie daarvan in het schoolplan;
- sluit aan bij andere onderwijsthema's als sport en techniek. Ontwikkel gezamenlijke activiteiten en benut gezamenlijk de faciliteiten;
- ondersteun de ICC-er bij het in kaart brengen van de culturele omgeving;
- leg goede ervaringen vast en ontwikkel op basis daarvan een theoretisch kader;
- maak het mogelijk om de kunstmenu's per school aan te passen;

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt

3.4 Cultuurinstellingen: podia, uitvoerend kunstenaars en ensembles

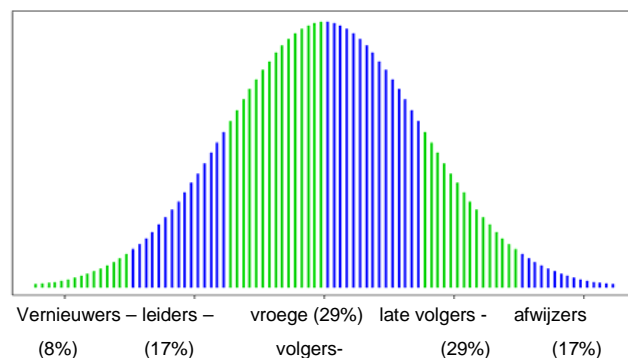
De gezamenlijke aanbevelingen:

- laat leerkrachten aan den lijve ervaren dat kunst kan betoveren;
- zorg dat leerkrachten en Pabo-studenten scholing in kunst krijgen.

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- dilemma: kunst dient geen pedagogisch doel. Het kan wel een pedagogisch neveneffect hebben. In hoeverre moet een kunstenaar zich aanpassen aan de (pedagogische) vraag van de onderwijsaanbieder? In hoeverre zou de kunstenaar juist vanuit zijn unieke aanbod moeten werken? Kan het spanningsveld tussen de kunsten en het onderwijs iets toevoegen aan het curriculum van de school?;
- dilemma: wanneer een kunstenaar rechtstreeks contact heeft met een onderwijsinstelling, zonder tussenkomst van een steunfunctie-instelling, verloopt wederzijdse uitwisseling sneller en makkelijker. Echter, tegelijkertijd raakt het kunstenaarsaanbod versnipperd en moet de onderwijsinstelling een veelheid aan contacten onderhouden;
- best practice: gezamenlijk hebben de muzikale cultuurinstellingen in Amsterdam een instrument ontwikkeld om scholen te ondersteunen bij het formuleren van hun muziekeducatief beleid en behoeften. Op basis daarvan kunnen de cultuurinstellingen een passend aanbod doen;
- ontwikkel ook aanbod voor de peuters en kleuters in groep 0, 1 en 2.

Adoptie verloop van innovatie

Anders
kijken

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt

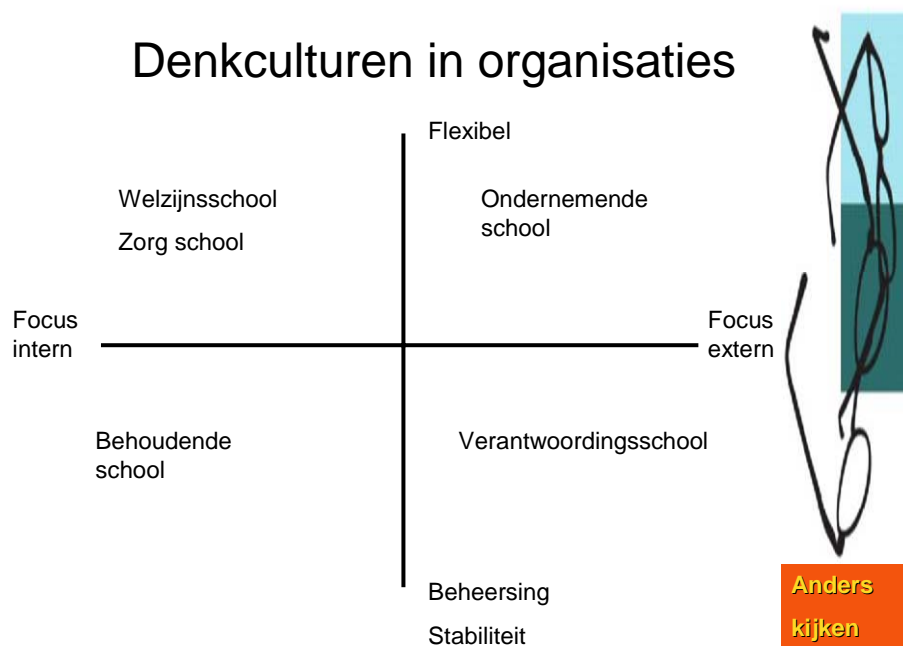
3.5 Cultuurinstellingen: musea

De gezamenlijke aanbevelingen:

- een klankbordgroep vanuit het onderwijs communiceert met musea over de vraag van de scholen;
- overtuig het museumbestuur van het belang van professionele educatiemedewerkers;
- investeer in vervoer.

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- veranker educatie in het beleidsplan van het museum;
- laat school en museum gezamenlijk projecten ontwikkelen;
- train medewerkers van musea (vrijwillig en professioneel) in didactische vaardigheden.

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt

3.6 Beleidsmakers: ambtenaren van gemeenten en provincies

De gezamenlijke aanbevelingen:

- de provincie faciliteert netwerken waarin onderwijs, cultuur, steunfunctie en overheid elkaar ontmoeten;
- blijf het geld voor cultuureducatie oormerken;
- investeer in het vervoer tussen school en culturele activiteit.

Eruit gelicht: andere opmerkingen uit de sessie:

- er liggen grote kansen in de uitbreiding van voor- en naschoolse opvang;
- voorzie nieuw te bouwen scholen van cultuurfaciliteiten, zoals een podium, een theaterzaal, een muziekrimte;
- zinvol beleid komt voort uit een positieve dialoog tussen school, cultuurinstelling en overheid;
- zet scholen met prikkelsubsidies aan tot culturele activiteiten;
- faciliteer de cursus Interne Cultuur Coördinator (ICC);
- honoreer de samenwerking tussen school en cultuurinstelling met waarderingssubsidies.

Karakteristiek

• <u>“Nieuw” leren</u>• Actieve leerlingen
• Verschillen honoreren
• Brede ontwikkeling | <ul style="list-style-type: none">• <u>Nieuw onderwijs</u>• Leren door doen; ervaringsleren• Toepassen; probleem oplossen• Onderzoeken, leren te leren
• Krachtige leeromgevingen, écht aansluiten bij de context, interesse• Temperament, werkvormen
• Cognitief, emotioneel, sociaal,• Metacognitief, multiple intelligence |
|--|--|

Anders
kijken

Bron: presentatie Koers Cultuureducatie van Janna Voogt